

XXIII. *Quoties et quare in anni circulo hoc fratribus A legatur privilegium.*

Anno incarnationis Dominicæ nongentesimo sexagesimo sexto scripta est hujus privilegii syngrapha, his testibus consentientibus, quorum inferius nomina ordinatim charaxantur.

SUBSCRIPTIONES.

Ego Edgar, divina largiente gratia, Anglorum basileus, hoc privilegii donum nostro largiens Redemptori, locoque ejus sanctissimo, primus omnium regum, monachorum inibi collegium constituens, manu propria signum hagiæ crucis imprimens confirmavi.

Ego Dunstan, Dorobernensis Ecclesiæ archiepiscopus, largifluam benevoli regis donationem venerans, crucis signaculo corroboravi.

Ego Eadmund, clytos legitimus præfati filius, crucis signaculum, infantuli florens ætate, propria indidi manu.

Ego Edward, eodem rege clyto procreatus, præfatam patris munificentiam crucis signo consolidavi.

Ego Ælfthryth, legitima præfati regis conjux, mea legatione monachos eodem loco rege annuente constituens, crucem impressi.

Ego Eadgifa, prædicti regis ava, hoc opus egregium crucis thaumate consolidavi.

Ego Oscytl, Eboracensis Ecclesiæ archiepiscopus, firmavi.

Ego Athelwold, Ecclesiæ Wintoniensis episcopus, regis gloriosissimi benevolentiam, abbatem mea altum mediocritate, et alumnos quos educavi, illi commendans, crucis signaculo benedixi.

Ego Ælfstan, Londoniensis Ecclesiæ pontifex, consolidavi.

Ego Osulf, episcopus, confirmavi.

Ego Oswald, episcopus, consignavi.

Ego Bysentelm, episcopus, confirmavi.

Ælfestan, episcopus, consolidavi.

Ego Eadelm, episcopus, confirmavi.

Ego Athulf, episcopus, consignavi.

Ego Urynryge, episcopus, confirmavi.

Ærowig, abbas, consolidavi.

Ego Osgar, abbas, consignavi.

Ego Orobyrihe, abbas.

Ego Ælfstan, abbas.

Ego Adelgar, abbas primus huic loco abbas ordinatus.

Ego Osdgar, dux.

Ego Æthelstan, dux.

Ego Athelwine, dux.

Ego Æthelweard, m.

Ego Elfweard, m.

Ego Wulrtan, m.

Omnes qui nominatim huic privilegio regis jussu descripti videntur, posteritatis nostræ prosapiam subnixæ deprecemur, ut manuum nostrarum vadimonium Christi cruce firmatum nequaquam violantes irritum faciant; si successorum quispiam humilitatis ansu violare præsumpserit, corporis et sanguinis Jesu Christi participatione privatus, perpetua damnatus perditione, anathema sit, nisi divino propitiante respectu ad humilem satisfactionem respiciens conversus fuerit.

ALIA CHARTA EDGARI REGIS.

Qua nullos unquam fuisse perhibet in Wintoniensi hoc cœnobio monachos, ante hos quos ipse jam introduxit e monasterio Abingtoniensi.

Annua Altithroni moderatoris imperio totius Albionis trinitatim potitus regimine, non immemor ob hoc recidiva fore concessa, ut his strenue æterna lucrarer; quapropter ego Edgar, totius Britannicæ basileus, quasdam villas, ut nominantur, Dunkitons habens, quinque hydas terræ, et ecclesiam Sæcyse, cum viginti octo hydys terræ, et ecclesiam Titlescumbe cum decem hydys terræ, et quandam ruris portionem, duos videlicet cassatos terræ, loco qui celebri Wynterburna nuncupatur vocabulo, de et concedo in puram et perpetuam elemosynam novæ Wintoniensi ecclesiæ, B. Petro apostolorum principi dicatæ, necnon S. Edotio, cujus reliquiæ inibi miraculis clarescunt, cum omnibus utensilibus, prætis videlicet, pascuis, rivulis, æterna largita sint hereditate perspicuis, ut canonicos qui incorrigibiles perdurarent de ecclesiâ dicta ejeci, monachos de Abundonia loco substitui. Sint autem prædictæ villæ, rus, mansiones, terræ, rivuli, omni terrenæ servitutis jugo liberæ in perpetuum, tribus exceptis, rata videlicet expeditione, pontis, arcisve restauratione. Si quis autem hanc nostram donationem in aliud quam constitutum transferre voluerit, privatus consortio sanctæ Dei Ecclesiæ, æternis barathri incendiis lugubriter jugiter cum Juda Christi proditore ejusque complicibus puniatur, si non satisfactione emendaverit congrua quod contra nostrum deliquit decretum.

LEGES ECCLESIASTICÆ REGIS EDGARDI

Ut per se habentur in Saxonico libro, a sæcularibus disjunctæ, et a Lombardo veræ.

TITULI CAPITULORUM.

I. *De immunitate Ecclesiæ, et debitis eidem reddendis.*

II. *De censu ecclesiastico, sive primitiis seminum.*

III. *De decimis.*

IV. *De denario in domos singulas imposito.*

V. *De diebus festis, et jejuniis.*

LEGES EDGARI REGIS.

Leges, quas Edgarus rex frequenti senatu ad

Dei gloriam, regis majestatis ornamentum ac reipublicæ utilitatem sancivit :

I. Primum, ecclesia Dei jura atque immunitates suas omnes habeto ; decimas quisque primariæ (cui is fuerit subjectus) ecclesiæ, ut ipsum quidem circumducitur aratrum, dato, sive id in prædiis thaynorum propriis, sive in terris villicorum fuerit.

II. Thanus si in terra ex scripto possessa templum habuerit, circum quod fuerit destinatus sepulturæ locus, decimarum suarum trientem unum in id conferre ei integrum esto. Sin circa templum nullus fuerit designatus humationi locus, dato qui est fundi dominus sacerdoti novem partium reliquiarum quantum visum fuerit. Atque ex omni quidem ingenorum terra, ipsæ seminum primitiæ, primariæ penduntur ecclesiæ.

III. Quisque fetuum decimas omnes ante Pentecosten persolvito ; terræ quidem fructuum decimas ante Æquinoctium pendito ; ipsas autem seminum primitias sub festum divi Martini reddito. Si quis non solverit, pœnas, ut judiciali libro proditum est, dato. Atque si quis decimas, ad eum quem diximus modum, dare noluerit, præpositus regis, illius loci episcopus, et sacerdos conveniunto, atque eo vel invito decimam ecclesiæ, cui debeatur, partem, nona si reliqua facta, reddunto. Quod ad residuas octo partes attinet, quatuor dominus, quatuor episcopus habeto ; id quod fiat, sive is fuerit minister regis, sive thani alterius cujuscunque.

IV. Denarius autem in domos singulas impositus, ante festum divi Petri redditor. Qui tum non solverit, denarium illum ac alios præterea triginta ad Romam comportato, certa que litterarum testificatione, domum rediens, se eo detulisse confirmato, ac regi denique centum viginti solidos numerato. Si quis secundo non dederit, denarium illum ac præterea ter denos Romam deferat, regique postquam redierit ducentos solidos dependito. Sin tertio deliquerit, rebus suis omnibus exuitor.

V. Dies Sabbati ab ipsa diei Saturni hora pomeridiana tertia usque in lunaris diei difuculum festus agitor ; qui non celebrarit, pœnas in judiciali libro descriptas pendito. Cæteri autem dies perinde ut fuerint a sacerdote indicti, festi aguntur. Instituta etiam quam religiosissime observantur jejunia.

LEGUM ECCLESIASTICARUM EDGARI REGIS PRISCA VERSIO.

I. De debitis Ecclesiæ reddendis.

II. De ecclesiis ubi est cœmeterium.

III. De terminis decimandis.

IV. De nolente decimas dare.

V. De non solventibus denarium S. Petri.

VI. De solemnitatibus et terminis observandis.

Hoc est instutum quod Edgarus rex consilio sapientum suorum instituit Deo ad gloriam, et sibi ad regiam dignitatem, et genti suæ ad commodum.

I. Primum est, ut ecclesiæ Dei recti sui dignæ sint, et reddatur omnis decimatio ad matrem ecclesiam cui parochia adjacet de terra thaynorum et villanorum, sicut aratrum peragrabit.

II. Si quis thaynorum sit qui feodo suo ecclesiam habeat ubi cœmeterium sit, det ei tertiam partem decimæ suæ. Si non sit ibi atrium, det ex suis novem partibus presbytero quod vult, et etiam omne circisceatum ad matrem ecclesiam de omni libera domo.

III. Et omnis decimatio juventutis reddita sit ad Pentecosten, et terræ frugum ad Æquinoctium, et omne circisceatum ad festum S. Martini, per plenam forisfacturam quam judicialis liber dicit.

IV. Si quis decimam dare noluerit, sicut diximus, adest præpositus regis et episcopi sacerdos (et episcopus, et sacerdos, etc.) illius ecclesiæ, et reddat ecclesiæ cui pertinebit decimam suam, et nonam partem dimittant ei qui decimam suam detinuit, et octo partes in duo dividantur, dimidium domino, dimidium episcopo, sit homo regis, sit homo thayni.

V. Et omnis heordpen reddat ad festum S. Petri : et qui non solvit ad terminum illum, deferat eum Romam, et etiam triginta denarios, et afferat inde significationem quod tantum ibi reddidit. Et cum redierit domum, emendet centum viginti solidos. Et si iterum reddere nolit, deferat eum Romam, et emendationem eandem. Et cum redierit, emendet centum viginti solidos regi. Ad tertiam vicem, si adhuc non reddiderit, perdat totum quod habebit.

VI. Et solenne diei Dominicæ conservetur ab hora nona Sabbati usque ad lucidum diei Lunæ, super forisfactura quam liber judiciorum dicit et docet. Et alia festivitas, sicut a sacerdote nuntiabitur. Et omne indicium jejunium cum omni devotione servetur.